

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра англійської філології і перекладу**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ
НАВЧАННЯ
З ОПАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ
з дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов»
за спеціальністю 035 «Філологія»**

Укладач:

канд. філол.н., доц.Крилова Т.В.
Методичні рекомендації розглянуті та схвалені
на засіданні кафедри англійської філології і
перекладу
Протокол № 1 від 09.02.2021 р.
Завідувач кафедри _____ Сидоренко С.І.

Переклад – засіб міжмовної та міжкультурної комунікації. Перекладач повинен не лише володіти вихідною та цільовою мовами, а й досконало розуміти їхні системи. Граматика – один з основних компонентів володіння мовою. Зіставне вивчення рідної та іноземної мов на синхронному рівні має велике значення для перекладу. Порівняльний метод передбачає встановлення функціональних та семантичних еквівалентів через з'ясування спільних та відмінних граматичних категорій у двох мовах.

Метою викладання дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов» є надання студентам можливості порівняти граматичний склад рідної та іноземної мов із визначенням їх ізоморфних та аломорфних рис. Структурно та функціонально ізоморфні риси зазвичай не викликають помилок у вивченні іноземної мови та у перекладі. Труднощі спричинені аломорфізмами, інтерференцією з рідною мовою. Тому основні завдання вивчення дисципліни – встановити типологічні особливості іноземної мови стосовно рідної, виявити методи та способи порівняння структур двох мов, розглянути граматичні одиниці іноземної мови, відсутні в рідній, і засоби їх вираження в ній.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- виявлення головних подібностей і розбіжностей між обома мовами – англійською та українською;
- забезпечення теоретичного підґрунтя для подальшого самостійного оволодіння граматичною структурою як англійською, так і українською;
- правильний переклад граматичних форм і структур з англійської на українську.

Студенти повинні набути навички:

- типологічного аналізу конкретних явищ мови;
- свідомого використання лінгвістичної термінології.

Засоби навчання: лекції, самостійна робота студентів.

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання основної та додаткової літератури, її критичний аналіз, систематизацію, конспектування, складання планів, тез за навчальними темами.

Система контролю й оцінювання знань, умінь та навичок студентів з навчальної дисципліни складається з поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль передбачає перевірку та оцінювання знань студентів у формі контрольної роботи.

Підсумковий контроль здійснюється у формі іспиту після вивчення курсу.

Завдання на контрольну роботу - **Типологічний аналіз.** **Типологічний аналіз** означає пошук в оригінальному англійському та українському текстах речень, що ілюструють різні аломорфічні особливості мов, що порівнюються. Студент самостійно обирає твір для контрольної роботи із запропонованого списку, що надається нижче. Номер в списку творів для контрольної роботи повинен співпадати з останньою цифрою

номеру залікової книжки студента. У випадку невідповідності останньої цифри номеру залікової книжки і номеру твору в списку контрольна робота вважатиметься невиконаною.

Твори для контрольної роботи

- 0 O. Henry The Gift of The Magi , І.Багряний «Тигролови»
- 1 J. D. Salinger. The Catcher in the Rye, П. Загребельний. Тисячолітній Миколай
- 2 W. S. Maugham Theatre , І. Франко. Мій злочин
- 3 J. Joyce The Dubliners. В. Діброва. День народження
- 4 O. Wilde. The Picture of Dorian Gray, І. Франко. Захар Беркут
- 5 R. Dahl. Matilda , П. Мирний. Хіба ревуть воли як ясла повні?
- 6 O. Wilde The Happy Prince and Other Tales, М. Вовчок. Інститутка
- 7 R. Dahl. Charlie and the Chocolate Factory, М. Гоголь. Тарас Бульба.
- 8 P. Travers. Mary Poppins , В. Москалець К. Вечірній мед
- 9 A. Christie. The Murder on the Links, Куліш П. Чорна рада
- 10 J. K. Rowling. Harry Potter and the Half-Blood Prince, В.Дрозд. Пори року. Весна

Інструкції до виконання контрольної роботи «Типологічний аналіз тексту»

I. В англійському творі знайдіть, 15 речень, що ілюструють аломорфічні граматичні риси англійської мови, тобто специфічні для англійської мови граматичні ознаки (морфологічні і синтаксичні). Пронумеруйте їх і підкреслюванням виділіть необхідний фрагмент речення. Біля кожного речення наведіть його український переклад (з українського перекладу даного твору). Коротко прокоментуйте кожний аломорфізм в англійських реченнях в світлі контрастивного аналізу, порівнюючи з їх відповідниками в українському перекладі, спираючись при цьому на матеріал і терміни лекцій 3,4,5 (тобто потрібно шукати ілюстрації аломорфічних рис двох мов, згаданих в лекціях, і використовувати терміни з лекцій, описуючи вибрані аломорфічні особливості).

II. Виберіть український твір, що перекладений англійською мовою. В творі знайдіть, 10 речень, що ілюструють аломорфічні граматичні риси української мови, тобто специфічні для української мови граматичні ознаки (морфологічні і синтаксичні), Пронумеруйте їх і підкреслюванням виділіть необхідний фрагмент речення. Біля кожного речення наведіть його англійський переклад (з англійського перекладу даного твору). Потім під текстом прокоментуйте кожний аломорфізм в українських реченнях в світлі контрастивного аналізу, порівнюючи їх з їх відповідниками в англійському перекладі, використовуючи терміни з лекцій 3,4,5.

Не слід повторювати риси, уникайте абсолютно ідентичних випадків. Зробіть опис кожного випадку коротким (3-4 речення), але досить повним, спираючись на лекції.

Виконуючи завдання, дотримуйтесь форми, вказаної в зразку. Зразок титульної сторінки наведений в додатку 1.

Зразок типологічного аналізу

I. G.Orwell. Animal Farm Джордж Орвелл. Ферма тварин (З англійської мови переклав ІВАН ЧЕРНЯТИНСЬКИЙ)

1. *I have been asked to write a preface to the Ukrainian translation of Animal Farm. – Я отримав прохання написати передмову для перекладу «Animal Farm» на українську мову.*

In English the category of correlation is expressed morphologically by Present perfect

form. It is an overt obligatory category in English. In this example the communicative function of the form is giving news.giving news. In Ukrainian it is a covert non-obligatory category expressed by context.

2. *But I had only got in there by means of a scholarship; otherwise my father could not have afforded to send me to a school of this type. – Проте, я понав туди тільки тому, що був стипендистом. Інакше мої батьки не змогли б мене вчити у школі цього типу.*

In the English sentence the category of mood is expressed by Subjunctive 3 form with a perfect infinitive to express an unreal consequence in the past. In Ukrainian the category of mood is expressed by past verb+ particle *б/би*. An unreal action in the past is never shown explicitly in Ukrainian.

3. ....

II. Тарас Бульба. Микола Гоголь. Taras Bulba. Translated by C.J. Hogarth

1. *А то все пусте, чим замакітрюють ваші голови: і академія, і всі ті книжки, букварі, філософія, все це казна-що, начхати на нього! – All the rest people stuff your heads with is rubbish; the academy, books, primers, philosophy, and all that, I spit upon it all!*

Ukrainian has indefinite generalised one-member sentences. Such are unknown in English. In the English translation a two member sentence is used, with the subject of a general semantics *people*.

**Перелік питань для підготовки до іспиту
«Порівняльна граматики англійської та української мов»**

1. The subject of Linguistic typology and its aims.
2. Language as a system. Language and speech. Language and speech level units
3. Binary nature of linguistic units.
4. Systemic relations in language (paradigmatic and syntagmatic).
5. The notion of absolute universals. Explanations for language universals.
6. Language and culture. The “Whorfian Hypothesis” or Linguistic determinism. Linguistic relativity.
7. Genealogical classification of languages of the world. The Indo-European family of languages.
8. Typological classifications of languages of the world. Morphological classification of languages by W.Humboldt. Morphological types of English and Ukrainian
9. Dominant features of analytic languages.
10. Dominant features of synthetic languages.
11. Morphemes and their types in English and Ukrainian.
12. Parts of speech in English and Ukrainian. The criteria for their identification in the contrasted languages.
13. The notions of the lexical meaning and the grammatical meaning of the word.
14. Universal grammatical meanings.
15. Grammatical category. Grammatical oppositions. Oppositional reductions.
16. Typology of the grammatical categories in English and Ukrainian. Lacuna categories.
17. The noun. Its implicit grammatical meaning and grammatical categories.
18. The noun. The grammatical category of number in the contrasted languages.
19. The noun. The grammatical category of case in the contrasted languages.
20. The noun. The grammatical category of definiteness/indefiniteness in English and its expression in Ukrainian.
21. The verb. Its implicit grammatical meaning and grammatical categories.
22. The verb. The grammatical category of tense in the contrasted languages.
23. The verb. The grammatical category of aspect in the contrasted languages
24. The verb. The grammatical category of correlation in the English language and its expression in Ukrainian.
25. The verb. The grammatical category of voice in English and Ukrainian. Ways of translation English passive constructions into Ukrainian.
26. The verb. The grammatical category of mood in the contrasted languages.
27. The verb. The grammatical category of person in the contrasted languages.
28. Non-finite forms of the verb in English and Ukrainian. Isomorphic and allomorphic features.
29. The use of non-finite forms of the verb in secondary predicative functions in English as an allomorphic feature. Ways of translation of secondary predicative constructions into Ukrainian.
30. Types of phrases in the contrasted languages. Isomorphic and allomorphic features.

31. Structural syntax. Typology of the simple sentence in the contrasted languages. Types of simple sentences in the contrasted languages.
32. Structural syntax. Typology of the parts of the sentence in the contrasted languages.
33. Structural syntax. Allomorphic features of the composite sentence in the contrasted languages.

Рекомендована література

Базова література

1. Крилова Т.В. Граматика англійської та української мов: конспект лекцій/ А.Г Гудманян, Т.В.Крилова. –К.: Вид-во Нац.авіац.ун-ту»НАУ-друк», 2009. – 64 с. (available in the university library)
2. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов: навч. посібник / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова Книга, 2004. – 464 с.

Допоміжна література

1. Жлуктенко Ю. О. Порівняльна граматики української та англійської мов / Ю. О. Жлуктенко. – К. : Радянська школа, 1960. – С. 120–156.
2. Введение в сравнительную типологию английского, русского и украинского языков / К. К. Швачко, П. В. Терентьев, Т. Г. Янусян, С. А. Швачко. – К. : Вища школа, 1977. – С. 126–141.
3. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства : підручник / М.П. Кочерган. – 3-тє вид., стер. – Київ : Академія, 2014. – 302 с.
4. Левицький А. Е. Порівняльна граматики англійської та української мов: навч. посібник / А. Е. Левицький. – К. : Освіта України, 2007. – 154 с.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
кафедра англійської філології і перекладу

КОНТРОЛЬНА РОБОТА
з дисципліни
«Порівняльна граматики англійської та української мов»

Виконав (-ла):
студент (-ка) 2 курсу групи № ____
спеціальності 035 «Філологія»
Прізвище та ініціали
(залікова книжка №)
Викладач:
доцент Крилова Т..В.

Київ – 2021